

הפורחת בכל יום..

הניוז היומי של דרשו.

Dirshu
דרשו ד' ועוזו
קרן עולמית לחינוך
ועידוד לימוד התורה

יום ראשון ח' כסלו תשע"ח | דף היומי בבלי: מכות כא.
דף היומי בהלכה: מסעיף ט' עד סעיף י'. | לוח יומי מקוצר: עמוד נ"א סימן רע"ב.
מוסר: פרק ב' ואפילו אם רואה עד תחילת פרק ג'.
קנין חכמה הלימוד השבועי: פרק א משנה ה' עד משנה ז'.

הדף היומי בהלכה

האם אפשר לקדש על משקה חריף או על מים?

כל השומעים למלוא לוגמיו, (ראה שו"ע רעא, יד). אך אם מצוי יין במקום, אף אם מחירו יקר, אין מקדשים אלא עליו; ויש שנראה מדבריו שמשקה המשמש כמשקה עיקרי לבני המקום, נחשב כחמר מדינה אף אם היין מצוי במקום. ורבים מהראשונים סוברים שאין יוצאים ידי חובה בקידוש על משקה אחר מלבד יין. [שו"ע ערב, ט, משנ"ב כד, כה, כו, כז ורל; וביה"ל ד"ה שמקדשין; ביאורים ומוספים דרשו, 23]

יש מהראשונים סוברים, שבמקום שאין מצוי בו יין כלל, או שלא מצוי בו כלל יין כשר, ועיקר שתיית בני המקום היא ממשקה אחר – ומכונה משקה זה 'חמר מדינה' (= יין המדינה) – ניתן לקדש עליו; ובלבד שלא מדובר במים, או במשקה אחר שאין לו חשיבות, הגם שהוא משמש כמשקה העיקרי במקום. ואם מדובר במשקה חריף שלא ניתן לשתות ממנו 'כמלוא לוגמיו', שהיא הכמות הנדרשת לשתיה מיין הקידוש – כיון שזו שעת הדחק, ניתן לצרף את טעימות

הדף היומי בהלכה

כשאינן יין – האם עדיף לקדש על הפת או על משקה אחר?

שבקידוש הלילה שעיקרו מדאורייתא, ראוי להחמיר כדעת הראשונים הנ"ל שבחמר מדינה אין יוצאים ידי חובה. וסדר הקידוש על הפת כך הוא: יניח ידו על המפית שעל החלות, וכשיגיע לברכת המוציא, יגלה את החלות ויניח ידו עליהן ויברך, וכשיגיע לשם יגביהן ויאמר את השם, ויניחן, ואחר גמר הברכה יכסן, ויניח ידו על המפית ויאמר את ברכת הקידוש. [שו"ע ערב, ט, ומשנ"ב כז, כח, לא ורלב; ביאורים ומוספים דרשו, 24]

בהמשך לאמור: יש מהראשונים הסוברים שמן הדין ניתן לקדש על 'חמר מדינה', אך בקידוש הלילה, אם אין ברשותו יין, יקדש דווקא על הפת, כיון שיש לה חשיבות יתרה בכך שבאה לצורך סעודת שבת. ואילו ביום – אם אין ברשותו יין, יקדש דווקא על חמר מדינה, כי בזה שמברך עליו לפני הסעודה יש היכר לקידוש, אבל בברכת הפת אין כל היכר לקידוש, שהרי בבוקר אין מברכים את ברכת הקידוש. והלכה כדעה זו, הן מצד עצמה, והן משום

הדף היומי בהלכה

לעשות קידוש על הפת גם כשיש ברשותך יין?

היין, אך היו שנהגו לקדש על חמר מדינה אף כשהיה יין בביתם, משום שלנוכח יוקר היין, סמכו בקידוש זה – שהוא מדרבנן – על דברי המקלים הנ"ל, שדין חמר מדינה אמור אף כשהיין מצוי במקום. ומי שאין בידו פת, ואין באפשרות לרכוש הן יין והן את שאר צרכי הסעודה – ירכוש את צרכי הסעודה, כיון שבאפשרות לקדש על הפת. [משנ"ב ערב, כט ורלב, וביה"ל ד"ה ואם; וראה משנ"ב ל (- "חביב") ושעה"צ לט; ביאורים ומוספים דרשו, 25]

כאמור, בקידוש הלילה, מי שאין ברשותו יין, יקדש על הפת. ומי ששתיית יין מעיקה עליו, רשאי לקדש על הפת אף כשבידו יין. ואם נהנה בשתיית היין, אלא שהפת חביבה עליו יותר – יש אומרים שצריך לקדש על היין, כיון שיש מהראשונים הסוברים שאין מקדשים על הפת כלל; ויש אומרים שאף הוא רשאי לקדש על הפת. אבל כשהפת אינה חביבה עליו יותר – לכל הדעות יקדש על היין, כי עיקר מצות קידוש היא על היין. ואף בקידוש היום – מצוה לקדש על

מיודענו השיב בנועם: "תאמר לו שהקשר איתו חשוב, אך הקשר עם מי שכל פרנסתי וחיי בידו - הקב"ה, חשובים לי עוד יותר"... השליח ניסה כל מיני דרכים אך לשווא, התייאש ויצא.

השליח נדהם ויצא למסור לפריץ את תשובתו של היהודי. והסעודה נמשכה כאילו דבר לא אירע. לאחר כ-10 דקות הגיע השליח בפנים זועפות ואמר כי הפריץ כועס מאד, הוא אף ציין שבמידה ולא תעשה בקשתו ינותקו קשרי המסחר שלו ושל חבריו...

מיודענו השיב בנועם: "תאמר לפריץ שחשוב הקשר איתו, אך הקשר עם מי שכל פרנסתי וחיי בידו - הקב"ה, חשובים לי עוד יותר"... השליח ניסה כל מיני דרכים אך לשווא, התייאש ויצא.

למחרת, הגיע הפריץ לביתו של היהודי, כשפניו מחייכות, הוא חיבק את היהודי בחום תוך שהוא מושיט לו צרור מלא זהובים, ואמר: "קח! זה חלקך בהתערבות!".

לפליאתו, התיישב הפריץ וסיפר: אתמול הגיעו ידידי הפריצים לביתי והתווכחו על נאמנותך לדתך והוחלט לנסות ולהעמידך במבחן - תוך התערבות על סכום כסף עצום. ואת ההמשך אתה כבר יודע... בזכות נאמנותך למצוות דתך זכיתי בהתערבות!!

(דבר תורה)

יהודי שהיה סוחר שטיחים, התגורר באחוזתו של פריץ טוב לב שאהב מאד את הסוחר היהודי, ואף הוקירו על ישרותו ונאמנותו.

מסחרו של היהודי פרח ושגשג, והפריץ היה מתגאה תדיר בפני ידידיו וחבריו ביושרו של היהודי מה שהביא לתוצאה ששמו הטוב נישא למרחקים, ומעגל הקונים התרחב בהתאם.

והנה, בבקר יום השבת שכל בני הבית יושבים במקומותיהם סביב שולחן-השבת נשמעו דפיקות חזקות בדלת.

הדלת נפתחה ושליח מטעם הפריץ נכנס אל בעל-הבית: "שמע יהודי! - הכריז השליח בקול רם. "בערב מתקיימת מסיבה בביתו של הפריץ בהשתתפות כל נכבדי הסביבה. ברגע האחרון החליט הפריץ להחליף את כל השטיחים באולם האירועים שלו, והוא מבקש שתבואו בדחיפות עם דוגמאות והוא יבצע רכישה - מהגדולות שהכרת עד כה" סיים השליח בשבובות...

אך היהודי, בשלווה ובנעימות השיב לשליח: "אמור לאדוני הפריץ כי אשמח תמיד לעמוד לשירותו. אך כמה שידוע לו היום הוא יום שבת, ואנו היהודים שובתים ממלאכה ביום הקדוש הזה!".

הציונים שלכם עכשיו גם בעמדות 'קהילות'

הרב מרדכי אירום, תוכניתן ראשי ב'דרשו', מספר על החידושים במערכות המחשוב לרגל השקת שירות עדכון הציונים דרך מערכת 'קהילות'.

יעקב א. לוסטיגמן

מידע ברור לגבי גובה המלגה המגיע לו, כולל סכום הכסף שהצטבר עבורו בחשבון 'דרשו', במקרה שמדובר בבחור שנבחן והמלגה המגיעה לו נשמרת ב'דרשו' עד לחתונתו או עד שגיע לגיל 25."

הרב אירום מציין כי השירות החדש פועל כבר מספר שבועות, באופן נסיוני ועד כה נהנו ממנו אלפי נבחני 'דרשו' מכל רחבי הארץ.

"בנוסף השקנו באחרונה פיתוחים נוספים לרווחת ותועלת הנבחנים. חידשנו את כל מערכת התכנות של הארגון, ובמזכירות יכולים היום לאתר בתוך שניות בודדות את כל הנתונים אודות כל אחד מהנבחנים, כולל סריקה של מבחנים שערך, הציון שקיבל בכל אחד מהמבחנים בהם השתתף מאז נוסד 'דרשו' ועד כה, המועדים בהם קיבל מלגות ומה היה גובה כל מלגה וכל עוד נתונים רבים שהצטברו במשך השנים עם כל מבחן נוסף שהוא ערך ב'דרשו'."

יש לציין שניתן גם להתעדכן בקלות אודות הציון של הנבחן במבחן האחרון, וגובה המלגה המגיע לו, באמצעות מענה אוטומטי. לשם כך יש לחייג למשרדי 'דרשו' בטלפון מספרו 02-560-9000, ולהקיש על שלוחה 1. כמו כן אפשר לקבל דרך הטלפון את הקוד האישי שלכם ב'דרשו', על ידי הקשת מספר הזהות, ועוד נתונים רבים אחרים כמו מועדי המבחנים, מיקומי המבחן ועוד ועוד.

הרב אירום מדגיש שב'דרשו' הנבחן ועמלי התורה הם בראש מעיינינו ואנו עושים ככל שביכולתינו להקל ולסייע לו.

פרויקט חדש מבית היוצר של 'דרשו', מזניק בכמה רמות את רמת השירות שמעניק 'דרשו' לרבבות הנבחנים הבאים בשעריו: אלפי הנבחנים של דרשו יוכלו להתעדכן על הציונים שלהם בהווה ובעבר בעמדות הדיגיטליות של מערכת 'קהילות', המותקנות ברבים מבתי הכנסת ברחבי הארץ.

הנבחנים יכלו להתעדכן בציון שלהם מהמבחן האחרון וכן עד 40 מבחנים הקודמים, דרך מערכת קהילות, באמצעות פעולה פשוטה של הקשת מספר הזהות ולחיצה על הכפתור המיוחד של 'דרשו' המופיע במערכת.

הרב מרדכי אירום, תוכניתן ראשי ב'דרשו' והאמון על פיתוחי התוכנה המבוצעים על ידי צוות התכנות של הארגון, מסביר על השירות החדש: "יש לנו שיתוף פעולה מלא עם מערכת קהילות, שמתחברת ישירות למרכז המידע הממוחשב של 'דרשו', ושואבת את הנתונים הרלוונטיים עבור נבחני 'דרשו' החברים במערכת 'קהילות'", הוא מסביר.

"במקרה שנבחן 'דרשו' מקיש את מספר הזהות שלו במסוף התשלומים שבבית הכנסת הקרוב לביתו, הוא מקבל באופן אוטומטי אופציה ללחיצה על כפתור 'דרשו', ומשם נפתח לו מסד נתונים מלא ומקיף, הכולל את כל הנתונים שהצטברו אודותיו ב'דרשו' בעשרת החודשים האחרונים. הוא יכול לראות את הציון שלו בכל אחד מהמבחנים האחרונים ב'דרשו' היומי בהלכה ובתוכניות נוספות, לקבל סיכום של מספר הנקודות שהצטברו בחשבון שלו, וכן לקבל

כיצד נרכוש ידידים?

ואמר שלמה ע"ה: "מִכְסָּה פֶּשַׁע מִבְּקֶשׁ אֶהְיֶה וְשִׁנָּה בְּדָבָר מִפְּרִיד אֶלּוֹף", כלומר – המכסה פשע חברו, מבקש אהבה, כי על ידי זה תתקיים אהבתם, שיסבול פשעיו. ושונה בדבר, אם חברו אומר דבר מה כנגדו, ושונה אותו ואומר: "ראו מה אמר פלוני, מה דיבר עליי!", הוא מפריד אלוף, כלומר מפריד אוהבו ממנו.

אמרו חכמינו ז"ל: "וקנה לך חבר", דהיינו, שאם לא ימצאנו בחינם, יקחנו בכסף ויבזבז נכסיו כדי להשיג אל חבר טוב, או שיקנהו בפיוס דברים ובלשון רכה, ולא יקפיד בדבריו, ויסבול אמרי פיהו, ואף כשיאמר דבר כנגדו – אל ישיבהו מענה, שבלא כן לא ישאר באהבה, כי הדעות חלוקות הן. ופעמים יבקש אוהבו כנפשו דבר, ואם לא יעשה כן תפרד החבילה.

פרשת שבוע

שמעתי פעם ממרן ראש הישיבה הגרא"מ שך זצ"ל: "כשנרדפתי על צווארי בשנות המלחמה, פעמים רבות חשתי באושר מיוחד, אמרתי בליבי ריבוננו של עולם! כמה אני מאושר שאני מן הנרדפים ולא מן הרודפים"

מאוצרו של הגאון רבי אליעזר טורק שליט"א

בליבם רוח אמונה ותקוה. בכל מאודו דאג שלא יעומעם אצל אותם פליטי חרב, ולו במשהו, התחושה של "ונשגב ה' לבדו". בעיצומם של העבודות הקשות, ניגש אליו באחד הימים יהודי שבור ברוחו, והתאונן: "כיצד מסוגל אתה לומר 'אתה בחרתנו מכל העמים' במצב שפל כזה? איזו מעלה יש בנו שאנו בני העם הנבחר? ראה את הסבל שאנו חווים מחמת יהדותנו!" תפסו הרבי בזרועו, והשיב בהתרגשות: "אדרבה! כעת אני אומר 'אתה בחרתנו' ביתר שאת וביתר עוז! כאן אני נוכח במהות ההבדל הקיים בינינו לבין העמים. רק גויים אכזריים מסוגלים להיות כה אטומי לב ולהתעלל בנו בצורה כה משפילה ומזעזעת. בן העם הנבחר לא מסוגל להיות כה מושחת - ההיית מתחלף עם חיות הטרף הללו?! דוקא כאן במחנות העבודה, נוכח אני בעיני בשר את מעלתנו הגדולה, ובשל כך אני יאמר מעתה ככוונה גדולה יותר ובהתרגשות רבה יותר את ה'אתה בחרתנו!...' אציין בדרך אגב, שאבי מורי שליט"א זכה פעם לבקרו במעונו הקדוש בשיכון צאנז בנתניה. היה זה עשרות שנים לאחר השואה, בעת שכבר שהנהיג את עדתו ברמה. המונים שיחרו לפתחו לעצה ברכה והוראה, ומצודתו היתה פרוסה בכל קצווי תבל. הוא ישב על שולחנו העמוס לעיפה בערימות ספרים זה על גבי זה, מראהו הוד קדומים, וכל כולו אומר כבוד. הוא אחז בידו מקל הליכה שראשו עטור כסף כמנהג אבותיו גדולי הונגריה לדורותיהם. כשראה אות אבי שליט"א מתבונן בו, אמר: "שלא תטעה המקל לא מחזיק אותי, אני מחזיק את המקל..." עד אחרית ימיו ראו בו את אותו העוז! את אותו הגבורה! כך גם שמעתי פעם ממרן ראש הישיבה הגרא"מ שך זצ"ל: "כשנרדפתי על צווארי בשנות המלחמה, פעמים רבות חשתי באושר מיוחד, אמרתי בליבי ריבוננו של עולם! כמה אני מאושר שאני מן הנרדפים ולא מן הרודפים". נורא ואיום! מתוך אוצרותיהם אמלא

התורה מספרת שיעקב העביר בלילה את כל מחנהו, ואז נותר יעקב לבדו להיאבק מול מלאכו של עשו. שמעתי מאבי מורי שליט"א ביאור נפלא: פעמים רבות יכול אדם להימצא במצב קשה. לא טוב לו, הוא מרגיש בודד, מיואש וחלש; במצב כזה, אומרים חז"ל, על האדם לדעת שדווקא זמן זה מסוגל מאד להתגלות שמו יתברך אצלו, ומתוך הבדידות יהיה מסוגל הוא להגיע לקרבת ה' מופלאה. דווקא כשהאדם "לבדו", הוא יכול להגיע אל השם הנשגב. הגה"צ רבי ישראל אליהו וינטרויב זצ"ל סיפר, ששמע מהגאון רבי מרדכי פורגמנסקי זצ"ל, על הימים בהם היה בגיא צלמוות, במחנה העבודה בשואה האיומה. אימת המות ריחפה עליהם כל העת, ניתנה רשות למשחית ואיש לא ידע מה ילד יום. איזו תחושה נוראה של "ויוותר יעקב לבדו!" במצב כזה, בהסתר פנים נורא כל כך, כיצד יכול אדם למצוא קרן אור להאחז בה, משהו של התרוממות הרוח? אמר רבי מרדכי, שמחשבה אחת עודדה אותו במצב הנורא: הלא לרשעים הארורים הללו לית דין ולית דיין. בכל רגע יכול הקצין הממונה, או אפילו אחד החיילים, לכיין את רובהו לעבר כל יהודי המחנה ולהורגם ברגע אחד. אבל הם לא עושים זאת, כי הקדוש ברוך-הוא לא מאפשר להם. לכל כדור יש את הזמן והמקום שלו שנגזרו משמים, ומי שלא נגזר עליו שהגיעה עיתו - ישמור עליו בורא העולמים בכל רגע ובכל עת שלא יפגעו בו המרצחים. בתוך ההפיכה, כשלכאורה אפסה כל תקווה, כשמחוץ תשכל חרב ומחדרים אימה, מצא רבי מרדכי את הקדוש ברוך הוא, והרגיש את "ונשגב ה' לבדו!" כך גם הרבי הגאון הקדוש בעל ה'שפע חיים' מצאנז - קלויזנבורג זצ"ל, שהיה כידוע בעל תעצומות נפש כבירים, והיה מקור לשאיבת עידוד ונוחם בימי המלחמה הארורה לכל האומללים סביבותיו. גם בתקופות הכי אפלות וקשות, של בדידות, של הסתר הפנים, הרבה לחזק ולעודד שבורי לב, והפיח